

Rovaniemi

6.11.2018

Säännöt on hyväksytty hallituksen kokouksessa 11.12.2014. Sääntömuutokset on hyväksytty hallituksen kokouksissa 6.2.2017 (ARK:n kokoonpanon muutos) ja 6.11.2018 (varajäsenten lisääminen ja heidän äänioikeutensa.)

POIKKEUKSELLISTEN LINTUHAVAINTOJEN TARKASTAMINEN JA JULKAISEMINEN

1. Harvinaisuushavaintojen tarkastaminen

Lapin aluerariteettikomitea (ARK) tarkastaa Lapin lintutieteellisen yhdistyksen (LLY) alueella tehdyt harvinaisuushavainnot, jotka on tarkoitus julkaista sen omassa katsauksessa tai muussa tieteellisessä julkaisussa. ARK tarkastaa myös valtakunnallisen rariteettikomitean (RK) ratkaistavaksi lähetettävät havainnot ja antaa niistä oman lausuntonsa. Työ toteutetaan Tiira-lintutietopalvelussa olevien RK-ARK-lajilistojen mukaisesti. LLY:n lajilistojen ylläpitämisestä vastaa ARK.

ARK on Lapin lintutieteellisen yhdistyksen asettama toimikunta. LLY:n hallitus valitsee ARK:aan 4-5 LLY:n jäsentä **ja korkeintaan 2 varajäsentä**. ARK valitsee järjestäytymiskokouksessaan keskuudestaan puheenjohtajan, sihteerin ja varapuheenjohtajan. Puheenjohtajan valinnan vahvistaa LLY:n hallitus. Toimikunta järjestää sille toimitetuista ARK ilmoituksista kirjallisia (sähköposti-) äänestyksiä sekä kokoontuu kokoukseen vähintään 1-3 kertaa vuodessa. Kirjallinen äänestys on päätösvaltainen kun korkeintaan yksi (1) jäsen on poissa. Kokous on päätösvaltainen kun havaintoja käsiteltäessä vähintään kolme (3) jäsentä on paikalla, puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja mukaan lukien. Muita asioita käsiteltäessä päätösvaltaisuuteen riittää kun paikalla on kolme (3) jäsentä, puheenjohtaja mukaan lukien. **Kirjallisissa äänestyksissä äänioikeus on vain varsinaisilla jäsenillä. Kokouksissa äänioikeus on myös varajäsenillä.**

Havainnot lähetetään ARK:n postilaatikkoon sähköisellä ilmoituslomakkeella. Perinteisellä paperisella lomakkeella lähetetyt havainnot sihteeri skannaa ja lähettää postilaatikkoon. Kukin jäsen perehtyy etukäteen itsenäisesti havaintoihin liittyvään aineistoon ja antaa niistä kirjallisen lausunnon sihteerille. Valittavissa olevat vaihtoehdot ovat

- A. Hyväksytään
- B. Tiedot riittämättömät määrityksen hyväksymiseksi
- C. Hylätään, määrätyks on todennäköisesti väärä
- D. Pidätty tässä vaiheessa äänestyksestä
- E. Jäsen kokee itsensä jääviksi arvioimaan havaintoa

Havainto hyväksytään kirjallisessa äänestyksessä, kun kaikki jäsenet ovat äänestäneet ja äänistä enintään kaksi (2) on E, muiden äänten ollessa A. Havainto hylätään suoraan jos se saa vähintään kolme (3) C ääntä. Kaikissa muissa tapauksissa havainto siirretään kokouksen käsiteltäväksi.

Kokouksessa keskustellaan ensin havainnoista ja kirjallisen äänestyksen tuloksista. Keskustelun jälkeen järjestetään äänestys. Havainto hyväksytään, kun äänistä vähintään kolme (3) on A, enintään kaksi (2) on E ja enintään yksi (1) on B/C. Havainto hylätään suoraan jos se saa vähintään kaksi (2) C ääntä. Muissa tapauksissa havainto siirretään seuraavaan kokoukseen. Jos havainto on saanut vähintään 2 B ääntä, havainnon ilmoittajalta pyydetään lisäperusteita, kokouksen asettamaan määräaikaan mennessä.

Kaikissa äänestyksissä yksikin (1) D ääni riittää siirtämään havainnon seuraavan kokouksen käsiteltäväksi. Vaihtoehtoa E (jääviys) käytetään vain silloin kun äänestäjä on itse ilmoittanut kyseisen havainnon.

Tarvittaessa ARK voi yhteisestä päätöksestä pyytää ulkopuolisten asiantuntijoiden neuvoa havaintojen käsittelyssä. Mikäli toimikunta ei pysty tekemään päätöstä edellä mainituilla perusteilla, havainto voidaan alistaa jonkin muun alueyhdistyksen arvioitavaksi.

Sihteeri pitää pöytäkirjaa kaikista ARK:lle toimitetuista havainnoista ja niiden käsittelystä. Kokouksista laaditaan pöytäkirjat, joihin kirjataan hyväksytyt, hylätyt ja mahdolliset lisäselvityksiä vaativat havainnot. Kustakin havainnosta kirjataan lajin, havaintoajan, -paikan ja niitä täydentävien tietojen lisäksi peruste, miksi havainto on hyväksytty tai hylätty. ARK:lle toimitetut ARK -lomakkeet liitetään pöytäkirjojen liitteeksi. RK -lomakkeet pyydetään toimittamaan sähköisessä muodossa sekä RK:lle että ARK:lle. Paperiset lomakkeet toimitetaan aina ARK:n kautta, joka lähettää ne edelleen RK:lle lausunnolla varustettuna. Kokoukset pidetään ennen RK:n kokouksia niin, että RK:n käsittelyyn menevistä havainnoista ehditään antaa lausunnot. RK kokoontuu kolme kertaa vuodessa: tammi-, maaliskuu- ja elokuussa.

Lapin ARK tarkastaa harvinaisuushavainnot palautettujen ARK -lomakkeiden perusteella tai harkintansa mukaan suoraan Tiira-lintutietopalvelun havaintoilmoitusten avulla. Alueellisesti harvinaisista havainnoista pyydetään pääsääntöisesti täyttämään ARK -lomake. RK -lajeista pyydetään aina RK -lomake. Pyyntö tehdään Tiiran yhdistysselainta käyttäen ja varmistetaan sähköpostitse tehtävällä muistutuksella. Pyyntö tekee joku yhdistyskäyttäjän oikeudet omaava ARK:n jäsen, kun havaintoilmoitus on tullut näkyville Tiiraan. Samassa yhteydessä pyydetään toimittamaan myös mahdollinen kuva- ja ääninäyttemateriaali. Lomake pyydetään palauttamaan kahden (2) kuukauden kuluessa pyynnöstä tai viimeistään vuoden loppuun mennessä. Mikäli lomaketta ei poikkeustapauksessa päädytä pyytämään, merkitään havainnon tarkistustilaksi suoraan "käsittelyssä". Näin voidaan menetellä jos havaintoilmoitus sisältää päätöksen tekoa varten tarvittavat tiedot kuten hyvälaatuisen kuvan, ääninäytteen ja/tai muut lajin tunnistamiseen johtaneet luotettavat seikat. Lopullinen päätös havainnon hyväksymisestä tehdään ARK:n kokouksessa. ARK päivittää Tiiran havaintoilmoitukseen niiden tarkistamisen vaihetta kuvaavan tarkistustilan ja lisää tarvittavan yhdistysinformaation.

ARK:n säännöt ja niihin tehtävät muutokset hyväksyy LLY:n hallitus, joka myös ratkaisee sääntöjen tulkinnasta syntyneet erimielisyydet. LLY:n hallitus hyväksyy myös muut poikkeuksellisten havaintojen tarkistustoimintaa ja yhdistyksen arkiston ylläpitoa koskevat toimintaohjeet.

2. Alueellisten fenologiaennätysten tarkastaminen

ARK tarkastaa, havaintovastaavan esityksestä tai ARK:n jäsenen pyynnöstä, uudet alueelliset fenologiaennätykset (aikaisuus/myöhäisyys). Fenologiaennätysten tarkastaminen ei koske ARK lajeja eikä niitä lajeja, jotka voivat talvehtia alueella. Tarkastaminen voidaan laajentaa koskemaan erikseen määritettyä aikaväliä, jolloin lajin esiintyminen alueella on erittäin epätodennäköistä. Fenologiaennätysten tarkastamisessa ja julkaisuissa noudatetaan samoja periaatteita kuin harvinaisuushavaintojen kohdalla. Havainnosta pyydetään tekemään tarkastuspyyntö vakioitua lomakepohjaa käyttäen (liite 1).

3. Muiden poikkeuksellisten havaintojen tarkastaminen

Havaintovastaavat tarkastavat muut poikkeukselliset (aika, paikka, määrä) havainnot. Tarvittaessa tarkastukseen osallistuvat muut yhdistyskäyttäjät. Havainto voidaan hyväksyä pelkän Tiira-ilmoituksen perusteella jos se sisältää päätöksenteossa tarvittavat tiedot eli lajin tunnistamiseen johtaneet seikat. Mikäli ilmoitus on puutteellinen, havainnosta tehdään tarkistuspyyntö. Tarkistuspyyntö tehdään pääsääntöisesti vakioitua mallia käyttäen. Esimerkki vakioidusta tarkistuspyynnöstä on **liitteenä 1**. Havaintovastaava päivittää yhdistyseläimeen tarkistamisen vaihetta kuvaavan tarkistustilan ja lisää tarvittavan yhdistysinformaation. Mikäli havainnon ilmoittaja on eri henkilö kuin havainnon tekijä, tarkistuspyyntö osoitetaan ilmoittajalle. Ilmoittaja vastaa aina tarvittavien lisätietojen antamisesta. Vastaukset pyydetään palauttamaan mahdollisimman nopeasti, viimeistään 1 kuukauden kuluessa tarkistuspyynnön lähettämisestä. Havaintovastaava voi viedä ARK:n käsittelyyn ja päätettäväksi myös tämän kohdan mukaisia yksittäisiä havaintoja.

4. Havaintojen julkaiseminen

ARK julkaisee katsaukset hyväksytyistä havainnoista yhdistyksen kotisivuilla. Tarkastustoiminnan tulokset esitellään vuosittain yhdistyksen hallitukselle sen viimeisessä kokouksessa, ennen yhdistyksen vuosikokousta niin, että tilastollinen tiivistelmä on valmis ennen yhdistyksen vuosikertomuksen laatimista. ARK:n hyväksymät ja hylkäämät havainnot julkaistaan yhdistyksen lehdessä. Hylätyistä havainnoista julkaistaan vain laji, päiväys ja paikka.

Alueellisia harvinaisuuksia ja fenologiaennätyksiä ei julkaista ennen ARK:n suorittamaa tarkastusta ja hyväksyntää. Jos tarkastamaton havainto halutaan kirjata esim. kevätmuuton seurantalistalle (vast.), sen yhteyteen pitää merkitä havainnon status esim. ”tarkastamaton havainto”. Tarkastuksen ja hyväksymisen jälkeen merkintä poistetaan. Jos ARK hylkää havainnon, se poistetaan heti seurantalistalta.

5. Havaintojen poistaminen Tiirasta ja vanhojen havaintojen tarkastaminen

Kaikki vuosittain hylätyt havainnot poistetaan Tiirasta seuraavan helmikuun loppuun mennessä. Samoin poistetaan havainnot, joista ei ole saatu pyydettyjä ARK- / RK -lomakkeita tai tarkistuspyyntöjä. RK:n hylkäämät havainnot poistetaan heti kun päätöksistä on saatu tieto. Selvästi mahdottomilta tai virheellisiltä vaikuttavat havainnot poistetaan välittömästi. Jos myöhemmin saadaan lisäselvitys, joka osoittaa havainnon oikeaksi, ne palautetaan takaisin.

ARK tarkastaa resurssien puitteissa myös omaa toimikauttaan edeltävien vuosien alueellisia harvinaisuushavaintoja ja fenologiaennätyksiä. Näiden tarkastamisessa sovelletaan em. toimintamallia.

6. Tiedottaminen

Yhdistys tiedottaa havaintojen tarkastustoiminnasta yhdistyksen kotisivuilla, LLY -verkossa ja yhdistyksen lehdessä. Tarkistuspyyntöjä tekemällä, ARK- / RK -lomakkeita pyytämällä, tarkastamalla ja toiminnan tuloksia julkaisemalla yhdistys viestittää lintuharrastajille havaintojen teossa ja ilmoittamisessa tarvittavasta huolellisuudesta. Tiedottamista pyritään tehostamaan ennen kevätmuuton alkamista. Esimerkki tiedotteesta on **liitteenä 2**.

LIITTEET 2 kpl

Liite 1 Tarkistuspyyntö: Poikkeuksellisen havainnon tarkastaminen

Liite 2 Tiedote: Poikkeuksellisten havaintojen tarkastaminen ja julkaiseminen